

Hlavní název: Z doby cotillonův
Druh dokumentu: Monografie
ISBN: null
Autor: Bozděch, Emanuel
Strana: [59] - 78

SYSTEM
◆KRAMERIUS◆

Podmínky využití

NK ČR poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny NK ČR a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny NK ČR není možné bez případného písemného svolení NK ČR.

Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1

kramerius@nkp.cz

Dějství III.

(Salon u markýzky. V zadu i po stranách jsou dvěře.)

Výstup I.

Anežka. Cognac (byl právě rozžal svíce).

Anežka. Dobře, Cognacu; zde jest vše v pořádku. Podívám se ještě do taneční síně. Ohlednul jsi se po knížce, kterou jsem dnes ráno hledala?

Cognac. Nenalezl jsem ji, slečinko, ačkoliv jsem všechny kouty našeho bytu prohlídal. Požádal jsem Jana, by novou prohlídku začal. Neměla byste však, slečinko, se tak namáhati, neb jste tak bledá, jako lby vám něco scházelo.

Anežka. Mám strašnou migrenu, dobrý Cognacu. Tetinka však si přeje, bych ku všemu přihlížela, nebo vše se má dnes skvíti. Není tedy času na boření hlavy a — (stranou) srdce. (Odejde v pravo.)

V ý s t u p II.

Cognac (sám).

Cognac. Ubohé děvče! Vždy jest tak smutna a přece nesmírná dobračka. Ani jednou se na mne ještě neosopila. Však já vím, co jí schází. Muž. Kdo by si ji ale vzal? Nemá chudinka ani sous a milostpaní tetinka by také nemohla užívat tak z plného, kdyby nebylo pana vévody. Arci pan vévoda jest štědrý, (cinká penězi) velmi štědrý pán. (Počítá.) Jeden, dva, tři, čtyři, pět franků mně dal jen za to, abych dával pozor na jistého panáčka, jenž naši milostpaničku začíná obletovat jako moucha hrnec s medem. (Vchází prostředkem Caraman.) Hle! Již je zde. Ten si pospíšil.

V ý s t u p III.

Caraman. Dobrý večer, Cognacu. Zdá se, že jsem prvním hostem.

Cognac. Tak jest, pane rytíři. Pan rytíř se asi velice těšil na dnešní zábavu, že přišel místo v devět již v osm hodin.

Caraman (s ličeným podívením). Není možná! Ples začíná teprv v devět hodin? Nemohu tedy snad spatřiti paní markýzku?

Cognac. Paní markýzka se posud strojí.

Caraman (stranou). Výborně. (Ke Cognacovi.) A slečna de Champrosé?

Cognac. Jest již dávno ustrojena.

Caraman. Ohlase mne tedy u slečny, dejte však též paní markýzku zprávití o mém příchodu. (Stranou.) Však se tak brzy neustrojí.

Cognac. (Stranou.) Zráme to. Přišel k milostpaní na lóbanky. O tom se musí ihned dovědětí pan vévoda. Za tu novinku padne nejméně louisd'or. (Odejde v pravo.)

V ý s t u p IV.

Caraman (sám).

Caraman. To by se bylo zdařilo. Mohu promluvití s Anežkou o samotě, mohu se znova potěšití jistotou její lásky a dosáhnoutí jejího svolení, bych promluvil s paní de Logny. Nač bychom se s tím světu tajili, že se dvě mladá srdce našla a že touží, by se vzájemně oblažila? Markýzka, ta dobrá duše, která se ke mně tak laskavě chovala, neodepře mně zajisté ruky své neteře. (Anežka vchází s pravé strany a upírá na Caramana hněvivý pohled.)

V ý s t u p V.

Caraman. Anežka.

Caraman. Obdivujte se, drahá Anežko, mým diplomatickým schopnostem, neb jsem dobře věděl,

kdy ples začíná. Touha však promluvit s vámi o naší lásce a našich nadějích mně nedala doma pokoje. Přiznejte se, že jsem se ve Versaillesu již naučil diplomatické obratnosti.

Anežka (velmi trpce). Zajisté, pane, jakož i věrolomnosti, pokrytství a — drzosti.

Caraman. Všemohoucí bože! Anežko! Co z vás mluví?

Anežka. Spravedlivý hněv, pane setníku de Caraman, a opovržení, jimžto svědomí vaše zajisté již porozumělo. Či byste chtěl zapírat, že jste se včera přes svůj slib do zahrady vrátil? Že jste se nenudil dlouho o samotě, nýbrž že k vám přišla dáma? Musela se, ubohá, arci brzo vzdáliti, nepochybně dříve, než byla zamýšlela; odstranila se však jen, by místo přepustila druhé dámě. Oh, pane! Nemám slov, v která bych soustředila veškeré své pohrdání, nemám jiných, než která mně vynutil první můj hněv: Neslýchaná zrada!

Caraman. Pakli se vám však zaručím svou ctí, že ani netuším, z čeho mne viníte?

Anežka. Co jest vám o jednu lež!

Caraman (vykřikne). Slečno! (Vzpamatuje se.) Z jednání vašeho chápu jen jedno, že se chcete zbaviti muže, jenž vás vroucně miloval, co bytost vyšší ctil a jemuž jste sama lásku vyznala. Bylo-li vám toho líto, že jste ve mně vzbudila naději v krásnou budoucnost, nemusela jste se chopiti prostředků tak silných; byl bych porozuměl též jemnějšímu pokynutí. Jste svobodna, slečno; nemám žádných nároků

více na vaši lásku a (s hlasem přitlumeným) na blaho života. Vás necht' soudí bůh! Zbavila jste mne lehké mysli, vzbudila ve mně myšlenky, city, tužby, naděje, dříve nikdy netušené, ukázala mně cíl života, a když vás na kolenou prosím za podporu, bych mohl ho dosáhnouti, potupu mně metáte v tvář a rukou bezcitnou mne odpuzujete. Bože! Lhářem nebo blbcem byl bych nazval nejslavnějšího mudrce na světě, jenž by před hodinou mně byl řekl, že se kdy sesuje vinou vaší pyšná budova blahých mých snův a nyní — nyní — (Klesne do křesla a zakryje si rukama tvář.)

Anežka (stranou). Může-li kdo tak lháti? Spravedlivý bože! Kdybych se přece mýlila? Ne, není možná. Obě s ním mluvily. Kdyby však se byly též klamaly? Byla čirá tma a tvář nebyla k rozeznání. (Jan vchází prostředkem.)

Výstup VI.

Předešlí. Jan (s knihou a šátkem v ruce).

Jan (podává Anežce knihu). Zde, slečno, jest kniha, kterou jste hledala. Ležela v zahradě na podstavci sochy —

Anežka (přerušuje mu řeč). Ano, na podstavci Diany. Pamatuji se již, že jsem ji tam včera sama položila.

Jan — (pokračuje) a vedle ní tento šátek, který nepochybně též vám náleží. (Podá jí šátek a odejde prostředkem.)

Anežka (pro sebe). Šátek? To jest šátek jeho,

neb stál u Diany. Přesvědčím se. (Prohlíží šátek). Jak že? Koruna hraběcí? A ve znaku kříž vavřínem ověncený? Činila bych mu skutečně křivdu? Musím se dopídití pravdy a vroucně ho chci odprositi, pakli jsem ho planou žárlivostí trápila. (Odkvapí v pravo. Markýzka přichází se strany levé.)

Výstup VII.

Caraman. Markýzka.

Markýzka (pro sebe). Co to bylo asi za dámu v besídce? Přišla náhodou do zahrady aneb k vůli rytíři? Byla svědkyní hovoru mého s Caramanem? Kdo mi to poví? (Spatří rytíře.) Hle! Můj platonický rytíř! Musím ho trochu potrestati za jeho pokrytství. Kdo by si to byl pomyslíl od tak ostýchavého panáčka? Tiché vody břehy melou. (Přistoupí blíže.) Jak že? Celý utrápený? Chudák! Bojí se, že mne urazil. Byla jsem příliš přísnou, že jsem ho ihned opustila. Proč mne však nesledoval; byla bych mu odпустиła. (Zaklepe mu vějířem na rameno.) Co vás rmoutí?

Caraman (uleknuv se.) Odpustte, paní markýzko; nepozoroval jsem příchod váš, jinak bych —

Markýzka (přeruší mu řeč). Zármutek svůj byl skryl? (stranou.) Jak mu ta rozpačitost sluší! (Na hlas.) A proč, zlý člověče? Zapomněl jste již na mé přátelství? Vězte, že jím neplýtvám, že je ale též muži, jemuž jsem je jednou věnovala, tak hned neodjímám. Nuže, co vám schází? Ubledla snad hvězda, o které jste včera tak krásně blouznil?

Caraman (s výrazem hlubokého žalu). Ubledla, zhasla, zanikla — na věky.

Markýzka. Můj bože! Jaký tragický ton! (Stranou.) Ubohý! Beře si můj hněv těžce k srdci. (Nahlas.) A myslíte, že vám již nikdy nezasvitne?

Caraman. Bylo by možná? Nač se však oddávati plané naději? Zanevřela na mne, uvrhla mne v zoufalství.

Markýzka (stranou). Zoufalství? Ne, zoufati ho nenechám. (Nahlas.) A kdybych se u hvězdy vaší za vás přimluvila? Kdybych vám slíbila, že se opět vyjasní?

Caraman. Modlil bych se k vám jako k světiici (klesne jí k nohám), líbal bych prach u nohou vašich, jako celuje otrok šlepije vykupitelovy. (Vévoda de Choiseul vstoupí prostředkem.)

Výstup VIII.

Předešli. Choiseul.

Markýzka. Smilování boží! Vévoda! (Zatím se byl Caraman vzhopil.)

Choiseul (stranou). Cognac měl pravdu. (Nahlas.) Zač vás prosí, paní markýzko, tak snažně pan de Caraman? Aneb vám snad děkuje za kříž svatého Ludvíka?

Markýzka (stranou). Odhodlanost, aneb jsem ztracena. (Nahlas.) Přišel jste právě vhod, milý vévodo, byste mi poradil v záležitosti velmi důležité. Pan

Z doby cotillonův.

rytíř mne právě žádal za ruku mé neteře. (Hledí významně na rytíře.)

Choiseul (s podívením). Slečny de Champrosé? To byste si přál?

Caraman. Ruku slečny de Champrosé obdržeti jest mým nejvřelejším přáním a právě jsem prosil paní markýzku za její blahosklonnou přímluvu, an jste vešel, pane vévodo.

Markýzka. Tak jest. (Stranou.) Lže jako žena.

Choiseul (stranou). Klamou mne? Či mne oklamala žárlivost? Buďsi jak buď, zjednám si klid. (Nahlas.) Doufám, že vyslovím jen vlastní váš náhled, paní markýzko, ujistím-li pana rytíře, že ho neholdláte oslyšeti. Povaha pana de Caraman zaručuje vaší neteři šťastnou budoucnost a mimo to vám mohu svěriti, že jeho milost královská račila ustanoviti pro pana rytíře velmi čestné postavení v státní službě.

Markýzka. Sňatek ten jest dle mého nejvroucnějšího přání; svolení však nezávisí na mně, neb Anežka jest paní své vůle. (Stranou.) Že nesvolí, o to se postarám.

Choiseul (zvoní). Dovolte, paní markýzko, bych sám s Anežkou promluvil. (Vejde sluha prostředkem. K sluhovi.) Že dávám prositi slečnu de Champrosé. (Sluha odejde v pravo. K rytíři.) Myslím, že dosáhnu svolení slečnina; avšak co nadějný zasnoubenec nezapomínejte, že francouzský šlechtic kleká jen před bohem a svou dámou. Vstupte, prosím na okamžik sem. (Ukazuje na dvéře levé, jimiž Caraman ukloniv se odchází.)

V ý s t u p IX.

Markýzka de Logny. Vévoda de Choiseul.

Markýzka. Myslíla jsem posud, že námluvy jsou věcí ženskou.

Choiseul. Máte pravdu. Má-li se spůsobiti neštěstí, musí být při tom ženská. Promluvte sama s Anežkou, avšak u mé přítomnosti. (Anežka vohází s pravé strany.)

V ý s t u p X.

Předešli. Anežka.

Markýzka (k Anežce). Milé dítě! Mám s tebou co mluvíti v záležitosti pro tebe velmi důležité. Především, má drahá, ti musím připomenouti, že se nepovažuji za pouhou příbuznou tvou, nýbrž za pravou tvou matku; že jsem sama sobě slíbila míti péči o tebe jako o vlastní dítě a zaopatřiti tobě blaženou, skvělou budoucnost. Ženich, jakého jsem v duchu své drahé Anežce určila, měl býti urozený, ducha-
plný, bohatý a krásný muž, majitel slavného jména a čestného postavení; přísahala jsem však sobě, že tě nikdy nebudu nutiti k sňatku, kdyby jsi se dost málo zdráhala. Tím méně bych se mohla omluviti před svým svědomím, pakli bych obmezovala svo-

bodnou tvou vůli v případě, jaký se nyní přihodil. Požádal totiž někdo za tvou ruku. Nepodobá se arci ani dost málo ideálu, jaký jsem si o choťi tvém byla utvořila. Jest to pouhý šlechtic —

Choiseul. Dovolte, starého a zasloužilého rodu.

Markýzka — ne právě přihlouplý, ale také ne příliš duchaplný —

Choiseul. Dovolte, mladík velmi nadaný.

Markýzka — zevnějšku ne právě ohyzdného, ačkoli velmi všedního.

Choiseul. Dovolte, znám mnohou dámu, které se zalíbil. Podivný máte způsob námluv.

Markýzka. Mám za svou povinnost mluvit v tak vážné věci zcela upřímně, bez obalu, bez ohledu.

Choiseul. Mohu vás ubezpečiti, slečno, že svět pohlíží na šlechtice, jenž se o ruku vaši uchází, zcela jinýma očima, než paní markýzka. Má ho za muže krásného, vojína velmi srdnatého a ryzou povahu, kterou postavení velmi čestné očekává.

Markýzka. Musím prositi, byste na vůli Anežčinu nečinil žádného nátlaku.

Choiseul. Měl bych vás spíše žádati, byste nehleděla splésti zdravý její úsudek.

Anežka. Co jest to za bytost, na kterou lze pohlížeti s tak různého stanoviska?

Choiseul. Pan setník de Caraman.

Anežka. Caraman? On by se opovážil?

Markýzka (radostně). Máš pravdu. Jest to skutečně opovážlivost. Vidíte, milý vévodo, že pohlížím na vlastnosti rytířovy okem zcela nestranným; neb

pohnutí Anežčino nebylo právě radostné. Myslím, že věc jest ukončena. Nutit aspoň neť svou nebudu nikdy.

Choiseul. Jen zvolna. (K Anežce.) Tedy v pravdě rytíře nenávidíte?

Anežka. Zdali ho nenávidím? Vím to já? Kdož mi poví, mám-li ho milovati, vřelými slzami litosti smíti křivdu mu učiněnou —

Markýzka (stranou s úžasem). Co jest to?

Anežka — čili vyhladiti jmeno jeho navždy ze srdce. Zdali ho nenávidím? Před hodinou bych vám byla řekla, že ho nenávidím jako hřích oděný rouchem cnosti; včera bych se vám byla vyznala, že ho miluji, miluji z celé duše. Nyní sama sebe neznám.

Markýzka (stranou.) Co jsem učinila? Miluje ho; a on? (K Anežce.) Vyznal vám snad rytíř již lásku?

Anežka. Vyznal slovy tak vřelými, že posud nemohu věřiti v jich lživost.

Markýzka (stranou). Zrádce! Oklamal nás obě.

Choiseul. Ubohé dítě! Co se vám přihodilo?

Anežka. Svítlo slunko, teplé, vše oživující slunko a vzbudilo lásku v prsou mých. Tu se přihnal závistivý černý mrak a přikryl je tmavým svým rouchem. Avšak snad se opět přežene a slunko opět zasvitne.

Choiseul. Zajisté, drahá Anežko. Nemusíte však na rychlo se rozhodnouti; rytíř vám rád popřeje času na rozmyšlenou.

Markýzka. Nikoliv, má drahá. Nenablížím, máš-li rytíře za nehodného ruky tvé, proč bys mu ihned

náhled svůj neprojevila. Chápu, že bys mu to nerada řekla sama, nač však byla by tvá tetinka?
(Chce odejít do pravých dveří za rytířem.)

Anežka. Pro bůh! Zůstaňte!

Choiseul (přísně). Paní markýzko! (Polohlasitě.)
Střežte se, bych nebádal po příčinách, z kterých se snažíte stůj co stůj zameziti sňatek rytířův.

Anežka (důstojně). Nechápu sice, paní markýzko, jak mohl rytíř de Caraman právě dnes a právě u vás žádati za mou ruku, přece ale návrh jeho neodmítám aniž ho přijímám. Určitěji se posud vysloviti nemohu, buďte však ujištěna, že dovolení vašeho použiji a nikterak nutiti se nedám. (Vévoda otevře levé dvéře a mluví s vrátivším se rytířem.)

Markýzka (stranou). Právě u vás? Věděla by? Jakou cestou? A dáma v besídce? (Hrabě vchází prostředkem, markýzka mu jde vstříc.)

Výstup XI.

Předešli. Caraman. Croix.

Markýzka. Pane hrabě! Povídá se, že jste velmi dvorný —

Croix. Jsem dámám vždy k službám.

Markýzka — a vševědoucí.

Croix. Často více vím, než jisté osoby tuší.

Markýzka. Poskytnu vám příležitost, byste oboje dokázal. Jistá přítelkyně by velmi ráda zvěděla, která z našich dám byla včera večer po osmé hodině v be-

sídce u sochy Diany. Doufám, že takovou maličkost snadno vypátráte.

Croix. A kdybych ji věděl?

Markýzka (velmi zvědavě). Mluvte, mluvte.

Croix. Bývám též mlčelivý. Byste však přítelkyni svou přesvědčiti mohla, že jsem skutečně dvorný, naznačím vám onu dámu tím, že ji požádám za první menuetu.

Markýzka. Děkuji vám. Uhlídáte, že dovedu — totiž má přítelkyně že dovede býti vděčnou. (Prostředkem vcházejí maršálek, maršálková a jiní hosté, jimž markýzka jde vstříc.)

V ý s t u p XII.

Předešli. Maršálek. Paní d'Estrées. Hosté.

Croix (pro sebe). Výborně! To klevetnické řemeslo přece něco vynáší. Ukázal jsem jí, že dovedu býti užitečným přítelem. Zbývá jen, bych osvědčil, že mohu býti též nebezpečným nepřítelem.

Anežka (k němu přikročí). Mám k vám prosbu.

Croix. Chcete říci rozkaz.

Anežka. Jen otázku. Práví se, že jste výtečným heraldikem, a jistá přítelkyně by ráda zvěděla, která z našich hraběcích rodin má ve znaku kříž ověncovaný vavřínem.

Croix. K tomu nemám nižádných heraldických vědomostí potřebí, neb jest to můj vlastní znak, znak domu de Croix.

Anežka (radostně). Váš znak? Skutečně váš?

Croix (významně). Líbí se vám?

Anežka. Děkuji vám, milý hrabě, neb jste mne velice potěšil.

Croix (s podivením). A co vás těší?

Anežka (rozpačitě). Že — že máte tak krásný znak. (Stranou.) Tedy jeho šátek? A on jest též setníkem v pluku maršáلكově. Kdyby to byl on! Dal by mně dvorný hrabě upřímnou odpověď, když se věc týká dámy?

Croix (stranou). Co tím chtěla říci? Zajímá ji můj znak? Kdyby to bylo jemné pokynutí! Byla tak rozpačitá. Byl by to nad míru šťastný den. (Paní d'Estrées se k němu blíží.) Hle! číslo třetí.

Paní d'Estrées. Nebyla bych si včera pomyslila, milý hrabě, že mně tak brzy bude obrátiti se k vašemu přátelství. Jistá přítelkyně mne žádala, bych hleděla vypátrati, která z našich dám včera po hodině osmé měla dostaveníčko s panem de Caraman u sochy Diany. Víte, jak málo mne zajímají podobné pletichy; nechtěla jsem však v takové maličkosti přítelkyni odepřítí, jsouc jista vaší ochotou.

Croix. Jsem nad míru rád, že mohu vám, to jest přítelkyni vaší, ihned posloužiti. (Zatím se byla k oběma přiblížila markýzka.) Jest to ona dáma, kterou požádám za druhou menuetu. (S pohledem na markýzku a hlasem stlnějším.) Vás milostpaní prosím za čest první menuety —

Markýzka (stranou). Tedy maršáلكová?

Croix — a doufám, že mne krásná hostitelka naše poctí menuetou druhou.

Paní d'Estrées (stranou). Tedy markýzka! (Nablas k markýzce.) Doufám, má drahá, že nás i dnes pobavíte přednesem některé z vlasšských písní, které tak rozkošně zpíváte a že se neuskuteční obava, jako byste následkem procházky v parku za chladného večera včerejšího byla ochraptěla.

Markýzka. Ujišťuji vás, milá přítelkyně, že budu tak vesele prozpěvovati jako kterákoliv ze zvědavých sýkorek poletujících besídkami v parku. (Rozejdou se.)

Caraman (přistoupiv k maršálkové polohlasitě). Smím prositi, milostpaní, za některou chvíli, v které bych si vyprosil odpuštění, že jsem se včera nedostavil?

Paní d'Estrées. Že jste se nedostavil? Pane! Nevděčnický zapomínám, drzými lháři pohrdám. (Odvrátí se od něho.)

Caraman. Co to znamená? Mluví zrovna jako Anežka. (Přikročí k markýzce.) Projevila jste mně tak často svou blahosklonnost, že se osměluji co nejsnažněji vás prositi, byste se tázala paní d'Estrées, vinicí mne z drzé lži, jak přišla k náhledu takovému.

Markýzka. Jest to jediný náhled, v kterém se s ní úplně srovnávám. (Odvrátí se od něho.)

Caraman. Můj bože! I ona! Co jsem zavinil?

Croix (pozorovav poslední výjevy). Odbývají vás jaksi zhurta, ubohý rytíři!

Caraman. Zapřísahám vás, byste mi pověděl, co to vše znamená. Všecky mne haní nemajícího nejmenšího tušení, proč tak činí.

Croix. Milý příteli! I růže versailleské nejsou bez trní a chce-li člověk dvě najednou utrhnouti, trním obou se popíchá.

Caraman. Způsob však, jakým se mnou se nakládá, jest hanebný.

Croix. Upokojte se. Letora ženských poznávších lásku má vlastnosti tropického podnebí. Ještě před chvilkou pálilo slunce, až se člověk samým štěstím smažil; tu se přizene bouře řádící tak strašně, jakoby chtěla vesmír zničit, hrom rachotí, blesky se křížují, a člověk tone v potocích slz. Na štěstí však objeví se zaklínač bouří. Vyřkne jediné slovo a hle! obloha se vyjasní i vše se usmívá lahodněji než kdy jindy, neb ženské jako květiny jsou nejkrásnější s rosou v očku. Dovolte, bych převzal úlohu zaklínače. (Ku společnosti.) Slyšeli jste již, dámy a pánové, nejnovější novinku, kolující Versaillesem?

Všickni (krom Anežky, rytíře a maršálka). Vypravujte, vypravujte!

Maršálek. Ne, ne, milý hrabě. (K společnosti.) Prosím za odpuštění; mám však též novinku tak pikantní, že jsem ji dnes psal Voltairovi. Minula by se ale zajisté s účinkem, kdybych ji po hraběti vyprávěl.

Croix. Ustupuji panu maršálkovi, zvyklému bojovati v čele svého pluku.

Maršálek. Povídka moje má název: Manžel listonoš. Jistá dáma používá totiž svého manžela k tomu, by dodával milostná psaníčka jejím milánům netuše

obsah dopisův. (Markýzka, vévoda a ostatní krom maršálkové se dají do smíchu.)

Markýzka. Ten ubohý manžel! Jak pak se jmenuje?

Maršálek. Křesťanský soucit s takovým ubožákem —

Markýzka (přeruší mu řeč) — vám nedovoluje, byste prozradil jméno? Jste šibal, pane maršálku, ale šibal mlčelivý. (Hrozí mu v žertu.) Obávám se, milý hrabě, že v pikantnosti pana maršálka nedostihnete.

Croix. Uvidíme. Hodlám vyprávěti, o čem šumí vodomety v parku versailles-ském. Dvě dámy milovaly mladého důstojníka, což by arci nebylo nic zvláštního. Obě ho objednaly k dostaveníčku u sochy Diany, což jest něco zcela přirozeného. Obě přišly, setkaly se a hněvají se nyní na ubohého milána; i to by se rozumělo samo sebou. Obě však jsou na omylu, neb měly za svého rytíře jiného.

Markýzka.)
Paní d'Estrées.) Jak že?

Anežka. Tedy skutečně!

Maršálek.)

Choiseul.)

Ostatní (krom Caramana).)

Anežka. A konec?

Croix. Jsme u konce.

Anežka. Nikoliv. Ten druhý kavalír odříkaje se pro ten večer lásky položil šátek svůj panenské Dianě k nohám. (Podává hraběti šátek.)

Croix (s podivením). Můj šátek!

Markýzka.

Paní d'Estrées. { (stranou). Tedy hrabě!

Anežka (ku Caramsnovi). Pane rytíři! Prosím vás za čest nazývati se vaší nevěstou.

Caraman (s největší radostí). Anežko! Zlá, dobrá Anežko!

Paní d'Estrées. Je-li možná?

Croix. Co to znamená?

Choiseul. To znamená, že slečna de Champ-rosé se představuje co nevěsta pana rytíře de Caraman a pan rytíř co nový guvernér ostrova Martinique, kam (s pohledem na markýzku) za tři dny odjede. (Pohnutí markýzky, která chce mluvit.) Nic naplat, paní markýzko; tak záhy musíte se rozloučiti se svou neterí.

(Markýzka, hrabě, maršálek a maršálková jeví překvapení nemilé, Anežka a rytíř radostné.)

Caraman. Díky, pane vévodo, vřelé díky.

Anežka (stranou). Bohu díky! Pryč z Francie!

(Všichni krom markýzky, maršálka, maršálkové a hraběte shluknou se okolo Caramana a Anežky.)

Paní d'Estrées (stranou). Jak markýzka zbledla. Mrzí ji to aspoň více než mne. (Přistoupí též k Anežce.)

Maršálek (k markýzce). Barona de Conflans ta zpráva velice překvapí.

Markýzka. Mou vinou to věru není, že panu baronovi guvernérství ušlo.

Maršálek (stranou). Co tomu jen řekne Voltaire?

Paní d'Estrées (k markýzce). Váháte se svým přáním? Zajisté jen proto, by nejupřímnější přišlo na posled.

Markýzka. Nemám je tak na pohotově jako zbožní lidé.

Paní d'Estrées. Neradujete se jaksi z toho sňatku a nedívám se tomu. Oloupí vás o nejdražší váš poklad — vaši neť.

Markýzka (stranou). Zmije! Však tě zahanbím. (Nahlas.) Drahá přítelkyně! Čeho neoželíme pro blaho svých milých! (Objímá Anežku s okázalou srdečností.)

Caraman (k hraběti). Proč tak zamračen, milý příteli? Dá bůh, že i vy naleznete svou fialku.

Croix. Již jsem našel.

Caraman. Výborně! Nuže?

Croix. A někdo mně ji ukradl.

(Zatím byla začala za scénou hudba.)

Choiseul K tanci, k tanci!

(Maršálek podá ruku markýzce, vévoda maršálkové, Caraman Anežce a tak dále. Všichni odcházejí v pravo krom hraběte de Croix.)

V ý s t u p XIII.

• *Croix* (sám).

Croix. Podívám-li se dnes do zrcadla, spatřím postavu velmi směšnou, diplomata, jenž sám sebe přelstil. Na štěstí se mně nemůže nikdo vysmáti, neučiním-li to sám. Věčná to přece pravda: buď moudrý jako Šalomoun, bohatý jako Kroesus; ženským jest svěží hladký obličej přece milejší a štěstěna jest ženská. Věděl jsem to sice již dávno, přes to však mne neslýchané štěstí toho holobrádka překva-

pilo. Ve dvou dnech se státi setníkem dámou, rytířem řádu svatého Ludvíka opět dámou, guvernérem zase dámou a k tomu ještě manželem jediného děvčete, jehož bych si vážit mohl. Něco podobného se může přihoditi jen v době cotillonův.

(Opona spadne.)